

Red. și Adm.-ția:
Școala No. 4.
Str. Delavrancea 23
Apare la 5 și la 20
a fiecărei luni

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 120
Pe jum an Lei 60
Inserțiuni și reclame
se publică după tarif
Manuscrisele nu se
::: înapoiază :::

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

Exerciții de bunătate cu copiii.

De mult s'a convins pedagogia că și educația morală trebuie să pornească dela fapte, nu dela vorbe.

Sfatul, maxîm, sentința, ocară și tot noianul de vorbe, ori cât de frumos ticluite, trece prin urechile copilului ca prin niște porți deschise, fără să lase prea mari urme. Acest sistem de educație morală este nepuținător tocmai prin partea sa de negoție. Educatorului are atitudinea vecinicei negări, vecinicei prohibiții; și ca orice negație, nici educația morală prohibitivă nu poate duce la rezultate prea mari.

E vorba, între altele, să facem pe copii mai buni, mai miloși, mai capabili de stări sufletești generoase. Dar mai ales e vorba să-i deprindem cu adevărata și sincera bunătate, iar nu cu bunătatea afectată și falsă. Bunătatea adevărată este o forță producătoare de fapte generoase, iar nu o slăbiciune slearpă, care face din cel bun un prost, cum greșit se obișnuiește să se spună. Bunătatea este un produs rar al celor mai alese suflete; este cea mai mare forță prin care se învinge omul pe sine însuși cu animul. Un pedagog francez, marele Fénelon, spunea că „numai sufletele mari pot ști câtă glorie este în a fi bun”.

Răutatea, opusul bunătății, este însăși legea materiei vii a animalului și prin urmare nu îl se cere să faci mare efortare a fi rău, căci își urmează legea la firească de animal, după cum o platră aruncată își urmează legea căderii sale spre pământ. Omul cu adevărat bun, este cel care luptă și învinge această lege a gravității animalee.

De aceea trebuie să fim cu multă băgare de seamă să deprindem pe copii nu cu fățărnicia bunătății, nu cu bunătatea slăbiciunii, nu cu o polheță sub care animalul își arată colții, ci cu bunătatea ca fond al întregii sale ființe.

Dar forța nu se poate produce numai prin vorbe; ea se produce prin fapte de toate zilele, prin stăruință în activitatea generoasă. De aceea, dacă vom să facem din copiii noștri adevărați oameni cu voință bună, se cade să-i punem la lucru. Iată pentru ce ne-am gândit la așa zisele exerciții de bunătate. În alte țări se fac cu deplin succes aceste exerciții și noi suntem datorți să fim la înălțimea timpurilor și să

producem și în neamul nostru tot mai multă bunătate toată, bunătate virtute.

Se citează cum un director de școală făcea pe toți copiii să se intereseze de camarazii lor cari erau bolnavi acasă. În fiecare zi aducea astfel lucrurile că întreaga clasă se interesă de starea celor bolnavi, cei sănătoși pregăteau surprize plăcute, fie lucrându-le, cumpărându-le cadouri după putere; fie trimițându-le flori, fie, dacă era posibil, vizitându-i lângă pătuțul lor. Directorul mergea și mai departe cu atenția pentru cel bolnav: dacă urmă să se facă vreo excursie mai frumoasă „o amână până se va face și X. bine” iar când cei bolnavi se reîntorceau la școală, sănătoși, erau sărbătoriți. Cine nu vede în aceste manifestări dăuitoare mai multă putere de producere a bunătății, decât în seciile cuvinte: Fii bun! Iubiți pe colegii voștri! Etc. etc.?

A lua parte la durerea altuia când acesta este egal cu tine, a-l proteja când el este mai slab ca tine, a distinge între plăcerea de a primi și aceea mult mai nobilă de a da, iată stări sufletești prin care trebuie să-l trecem pe copil pentru a ajunge cu adevărat bun și generos. Bunăoară, acum în preajma Crăciunului și a sfintelor sărbători, ce fericită ocazie să deprindem pe copii cu fapte generoase. Să-i facem să le placă a da și el ceva dela el, din munca lor așa neînsemnată cât este. Să înțelegă că pentru a fi bun, îl se cere putere de muncă și sacrificiu. Să-i facem să pună mai presus bucuria ce ar simți-o când ar bucura pe părinți, pe frați, pe săraci, decât aceea pe care o simt el când li se dă ceva. Aceasta este drept bucuria copiilor, cum se zice, dar este o bucurie mult mai ușoară, mai egoistă, decât bucuria faptelor sale generoase și bune. Și numai acestea îl pot duce pe copil către adevărata bunătate.

Să se ferească ei la gândul bucuriei ce vor face, cu un mic sacrificiu, părinților, rudelor, bunicuțel sau bunicuțel, frățiorului sau surtoare.

Războiul cel mare este plin de exemple de generozitate copilărească. Copiii sunt înclinați către această latură sufletească; se cere numai să-le ocazionăm manifestarea lor. Ca să sintetizăm viziunea noastră despre producerea adevăratei bunătăți, credem

că nu greșim dacă spunem că ceea adevăratei bună-tăți este puterea de sacrificiu. Astfel bunătaea e steampă, e o vorbă, sau cel mult o politeță subțire care ascunde răutatea animii lică.

Dar câte ocazii nu are învățătorul să ducă pe copii spre fapte de generozitate, de bunătațe? Chiar față de animale, de plante, de o floare pe care o ocolește și nu o culcă în picioare, de un copac pe care nu-l zgârâ și nu-l rupe crângile, el dimostrară il îngrijește. Și fiindcă este vorba de o nenorocită stare la lucrul pe care o vedem la noi, o putem spune cu chiar îngrijorare: unul normant, este un bun exercițiu de bunătațe. Sunt plăceri sate, cu ciuit rii neingrijite, unde, peste animi le fiindcă răutatea omenilor a rupt gardul, sau fiindcă nepăsarea comunei nu face gard.

Am văzut și la noi un sat și se citează multe cazuri din alte țări, unde învățătorul cu copiii, face din ciuitire adevărate grădini, dar și adevărată școală de pioasă generozitate și de adevărată bunătațe.

Așa lucru și Pestalozzi cu orfanii săi! Pentru că Pestalozzi pune mare preț nu numai pe intuiția externă intelectuală, ci și pe intuiția internă morală. Intuiția internă morală nu se poate face decât prin fapte.

George Bota.

Mihailu Eminescu

Conferință ținută în 8 Maiu la „Universitatea liberă” a liceului „Emanuil Gojdu” din Oradea

de SABIN ANCA, profesor.

(Urmare din No. 19).

Poezia în care e intrupată concepția lui Eminescu despre amor e Satira IV. Despre poezia aceasta cetesc în una din istoriile noastre de literatură că ar fi puțin clară în concepția ei. Ea din parte-ni nu afiu un singur cuvânt obscur în poezia întreagă, ci din contra văd cea mai desăvârșită înlănțuire de idei dela început și până la sfârșitul ei. Să analizăm și poezia aceasta!

În partea întâie a acesteia ni se descrie un amor de pela 1400, amor romantic și ideal când cavalerul, care nu s'ar fi săturat de-a contempla o viață întreagă frumoșia iubitei sale, în mijlocul celei mai frumoase nopți de vară și în bătaia razelor de lună, stă sub balconul copilei adorate, chemând-o prin cântecul său de ghitară să apară la fereastră:

„Te-ăș privi o viață întreagă în cununa ta de raze
Pe când mâna ta cea albă părul galben îl netează.
Vinol joacă-te cu mine . . . cu norocul meu . . . mi ar încă
Dela sânul tău cel dulce floarea vesteasă de luncă!”

Conila adorată ascultă chemarea lui:

„Ea dispore înăuntru, auzi pasuri ce cohoară . . .
Și ieșind pe ușă iese, ei s'au prins de subșuoară.
Braș de braș pășesc alături . . . le stă bine înlăuntru,
Ea frumoasă și el tânăr, el mai și ea înaltă!
Iar din umbra dela mături se desface-acum la larg
Luntrea cu ale ei vintrele spânzurate de catarg!”

Și această dragoste ideală se desfășură în mijlocul frumuseților minunate ale naturii, natură care simte și se cutremură adânc de florile dragostei lor, împletind-se cu aceea într-o slagară simfonie ferică și pe deplin armonică:

„Codrii negri aiurează și izvoarele albastre
Povestesc ele în de ele numai dragostele noastre
Și luceferii ce tremură așa reci prin negre cetăți,
„Tot pământul, tucul, cerul, în ție, toate ne sunt prețioși,
Ai putea să leaui cărmă și lăpeșile să lepezi
După propria lor voie să ne ducă unde repezi!
Căci oricând: numai ebi ar dori ca să ne poarte
Pe tărutul fericele — de-o viață, de o moarte!”

Aiă: în partea întâie. Urmăzică partea a doua, în care ni se prezintă ca într'un contrast viața noastră. În proza vișii de noștri, în mijlocul suferințelor de convenții sociale serbade și fără noi un ros, nu există nici un singur pentru desfășurarea unei iubiri adevărate unei iubiri romantice și ideale, necoturbate de alieși, așa cum ar dorii peștel:

„Azi, . . . Abia și-ai întins mâna, sare ivărit la ușă,
E-un congres de cubedenți vre-un unchiu, vre-o mătușă
Și ca mumi egiptene stau cu toșii'n scaun țepeni,
Tu cu mâinile'ndeleștate, mai cu degetele depeni,
Măsucești vre o țigară, nu meri fire de musteți,
Și'n probleme cunștate te încerci a fi isteț!”

E precu oareă proza aceasta și când stai și te gândești, pătrunzând adevăratul rost, esența amorului, vezi că toată mizeria și proza aceasta trebuie să o înduri numai pentru ea:

„Să sfințești cu mi de lacrimi un instinct atât de van
Ce te-abate și la pasărel de vreo două ori pe an,”

Instinct care servește o cauză din natură: conservarea speciei omenești, instinct pe care l-a sădit în noi Demiurg, natura însăși, făcându-ne sclavii ei supuși în dragoste noi sunte o numai niște instrumente oarbe de cari se servește o forță superioară noastră. Noi suntem numai păpușile din teatrul de marionete. Precum acolo actorul, care stă la scautele lor, îndeplinesc nu numai mișcările, ci le dă chiar și vorbele de pe buze, așa se întâmplă și cu noi:

„Nu simțiți c'amorul vostru e-un amor străin? Nebunii
Nu simțiți că'n proaste lucruri voi vedeți numai minuni?
Nu vedeți c'acea iubire serv'o cauză din natură?
Că e leacăn unor viețe ce semănă sunt de ură?
O! teatru de păpușe! . . . svon de vorbe omenești
„Povestesc ca papagalii mi de glume și povești.
Fără ca să le priceapă . . . După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuși, spune zeci de mi de ori
Ce-au spus veacuri dup'olaltă, ce vor spune veacuri încă,
Fără ce soarele s'o stingă în genunea cea adâncă!”

Și dacă tu care nu te mulțumești cu acest rol de-a fi o unealtă oarbă în mâinile naturii, tu care nu vrei să te cobori într'un rând cu animalele necuvântătoare, ci cauți să te ridici în sfere mai înalte, vrei o iubire ideală, scuturată de noroiul sensualității animalice, dacă cauți femeea care ar putea și ar vrea să te înțieagă, vezi că căutarea ta este zadarnică, pentru că femeea de azi:

„Tu o vezi înconjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zâmbește întinerii cu gândirea ei ușoară!”

Femeea de azi e rece și cochetă, ea se pricepe de minune să facă cu ochii și să încheie dintr-o privire înțelegerile amoroase. Ai mai fi și ridicol, dacă tu cu lumea la de vise și de gânduri taci așineă pe urma unei asemenea femei.

Urmează partea finală, în care poetul ne spune că și el a visat odinioară femeia care să-i intruzeze lumea visurilor sale, femeia care, înțelegându-l, l-ar fi prefăcut viața într'un roman întreg. Acuma însă n'o mai caută. Ar fi un lucru zădărnice, aceea nu există în lumea materială de azi, dar nici nu mai are pentru cine-o căuta, deoarece în lunga alergare zădărnice poetul se simte zdrobit cu desăvârșire, zăruncinat sufletește și trupește și unicul lucru ce-l mai ademenește este înălțea eternă:

„N'o mai caut . . . Ce să caut? E același cântec vechiu,
Setea liniștii eterne, care-mi zună în urechi;
Da, organele-s sfărmate și în strigări iregulare
Vechiul cântec mai străbate cum în nopți izvorul sare.
P'ici pe colo mai străbate câte-o rază mai curată.
Dintr-un „Carmen secular” ce-l visai și eu odată.
Altfel șueră și strigă, scapără și rupt răsună,
Se împing tumultuoase și sălbatice pe strună.
Și în gându-mi trece vântul, capul arde puslăt,
Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit . . .
Unde-s șirurile clare din viață-mi să le spun?
Ah, organele-s sfărmate și măiestrul e nebun”.

Urmează să spun câteva cuvinte și despre câteva lucrări mai caracteristice care fac parte din preza poezie a lui Eminescu. Și aici întâlnim pe același Eminescu, pe care l-am văzut în poeziile sale. Aceeași lume a visurilor, a închipirilor fantastice atât în basmele cât și în nuvelele lui. În nuvela „Sărmanul Dionis” vedem intrupată ideea că viața, universul întreg e un vis al sufletului nostru. Pornesc din cunoscuta teorie a lui Kant că timpul și spațiul n'au existență reală, ele există numai în sufletul nostru. Dar Eminescu modifică puțin pe Kant. Până ce Kant pune timpul și spațiul în suflet ca niște forme goale, în care noi înbrăcăm existența adevărată ca s'o putem omogiză, la Eminescu timpul și spațiul nu mai sunt niște forme goale; el furiceză în sufletul nostru dinpreună cu timpul și spațiul întreg, conținutul pe care cunoașterea omenească l-a putut așeză într'acelea. Iată ce zice el: „În fața lumii visul sufletului nostru. Nu există nici timp, nici spațiu — ele sunt numai în sufletul nostru. Trebuie și viitor e în sufletul meu, ca pădurea într'un sămbure de ghinda, și întinutul asemenea, ca reflecta-rea cerului înstelat într'un strop de rouă . . . Dar dacă lumea este un vis, de ce n'am putea să concordăm șirul fenomenelor sale cum vom noi? Tebe să aflăm numai misterul care să ne pună în legătură cu aceste două lucruri: timpul și infinitul și atunci, coborându-ne în adâncul sufletului nostru, vom putea trăi în trecut și viitor și vom putea locui lumea stelelor și a soarelui.

Eroul nuvelei lui Eminescu află acest mister: un semn într-o carte veche a lui Zoroaster și punând degetul pe acela, liniile semnului astrologic încep a se

mișca ca șerpi de jaratec, țesându-se într'un patențel, a cărui pânză se face tot mai mare și mai mare și deodată un glas se aude: Unde să stăm? La vremea lui Alexandru cel Bun, răspunde Dionis adormind. Și călugărul Dan care trăește în timpul lui Alexandru cel Bun se deșteaptă de lângă o căpșă de fân unde adormise și îi pare foarte ciudat că se visase trăind cu sute de ani înainte și sub numele de Dionis.

Uzând de același semn din cartea lui Zoroaster, îl vedem mai târziu pe călugărul Dan, tocind lumea stelelor și a sferelor înalte în mijocul corurilor de îngeri. Dar când ei, adresându-se unui înger, îl spun că ar dori să vada fața lui Dumnezeu, îngerul îl răspunde: „Dacă nu-l ai în tine, nu există pentru tine și în afară il ouși”. Și deotăce un gând demonic începe să incolțasă în mintea lui Dan: „Oare, fără s'o știu, nu sunt eu însămi Dumnezeu . . .?” Dar n'apună să s'ârșească gândirea și deodată un val cumplit se aude: „cerul cade, boțile lui se top în fași și Dumnezeu se simte trăsni și a-fundat în neîntărire . . . și deodată își deschide ochii”. Cine? Dionis.

La sfârșitul nuvelei, Eminescu se întreabă: „Cine este omul adevărat al acestor întâmplări? Dan ori Dionis?” Care e viața cea adevărată? Viața lui Dionis? Viața lui Dan pe timpul lui Alexandru cel Bun sau viața lui din lumea stelelor?

Eminescu nu ne dă răspuns la întrebările acestea, răspund prin umare eu — bine înțeles așa, după cum înțeleg eu nuvela această: Viața, întreaga, fie considerată ca viața prezentă sau ca șirul celor neîntrerupt de reîncarnări din doctrina budhista sau din metempsihoza lui Pythagora, este numai visul sufletului nostru. Chiar și Dumnezeu pentru noi — accentuez cuvintele: pentru noi — există numai întru cât îi avem în sufletul nostru.

O altă nuvelă a lui Eminescu „Cezara” ne arată același fond de idei, același concepție pe care am întâlnit-o și în Satira IV. Citez numai câteva pasagi din scrisoarea lui Ieronim către Cezara:

„Tu zici să te iubesc. Dacă te-aș putea iubi ca pe o stea din cer . . . da! Dar dacă suspin, dacă doare . . . n'and eu din toate părțile aceleași suspine ordinare, căci care-i scopul lor? . . . Plăcerea dobitocească, reproducerea . . . vezi, împrejurii acestui instinct se învârtesc în jurul omului. Mâncare și reproducere, reproducere și mâncare! . . . Și eu să cad în rolul lor? . . . Să cerșesc o sărutare? Să înșelăvul pajacului tău, să tremur când îți vei descoperi sânii? . . . Să mă frizez ca să-ți plac, să spun minciuni ca să petrec mintea ta ușoară; să mă fac o păpușă pentru . . . mai știu eu a spune pentru ce? . . . Nu! . . . Nu mă voi face comediantul celui rău care stăpânește lumea; mi-e milă de tine, de mine, mi-e milă de lumea întregă. Mai bine mă-ș stoarce tot focul din înimă ca să se risipească în scântei decât să aninez cu el o simțire pe care o cred nu numai culpabilă ci și ordinară . . . Lasă-i să se mângâie în simțurile lor, lasă-i să se iubească, lasă-i să moară

cum au trăit, eu voi trece nepăsător prin această viață ca un exilat, ca un paria, ca un nebun!... numai nu ca ei! Sâmburele vieții este egoismul și halna lui minciuna. Nu sunt nici egoist, nici mincinos. Adesea când mă sciu pe o piatră înaltă, îmi pare că în reșii mantalei aruncate peste umăr, am încredințat și am devenit o statuă de bronz, pe lângă care trece o lume, ce știe că acest bronz nu are nici o simțire comună cu ea... Lăsa-mă în mândria și în răceala mea. Dacă lumea ar trebui să piară și eu aș putea să o scap cu o mișcătură, eu n'ăș spune-o, ci aș lăsa-o să piară. De ce vrei tu să mă cobor de pe piedestal și să mă amestec cu mulțimea? Eu mă uit în sus, asemenea statuii lui Apolon. Fii steaua cea din cer, rece și luminoasă și atunci ochii mei s'or uită etern la tine!"

După cele spuse până acum, cred că nu mai are rost să discut dacă Eminescu a fost sau nu pesimist. O lume în care răul e inerent existenței, e urmarea necesară a înșelării esenței adevărate, o lume care se sfârșește cu moartea eternă! Poate există o concepție mai pesimistă decât aceasta? Și totuși dacă sunt unii care afirmă că Eminescu n'a fost pesimist, o fac aceasta — după cât cred eu — din neputința de-a împăca pesimismul din operele poetice ale lui Eminescu cu profundul optimism din articolele lui politice.

Este însă o altă întrebare asupra căreia trebuie să mă sărăcesc puțin: Care a fost cauza ultimă a pesimismului lui Eminescu? Influența lui Schopenhauer și a literaturii budhiste, suferințele îndurate sau firea, temperamentul lui înăscut? Eu cred că acesta din urmă. Iată cum ni se descrie el în noua sa „Sărmanul Dionis” „Determinat prin naștere la nepozitivism... Prin natura sa predispusă el devenea și mai sărac. Un copist avizat a se cultiva pe apucate, singur... și această libertate de alegere în elementele de cultură îl făcea să citească numai ceea ce se potrivea cu predispoziția sa sufletească”. Am văzut că în poezia „Mortua est” se cuprind în germene întreaga concepție pesimistă a lui Eminescu despre lume și viață. Eminescu a scris poezia aceasta în vârstă așa de tânără, că nu este probabil de loc ca el să fi aprofundat deja la vârstă aceea filozofia lui Schopenhauer sau doctrina budhistă. Cât despre suferințele îndurate, am văzut deja că cauza acelor treburi căutate nu atât în împrejurările externe ci mai mult în temperamentul său înăscut. Eminescu a fost un copil predispus durabil, a fost predispus la pesimism prin însăși firea sa înăscută. Pesimismul acesta a fost alimentat și de suferințele îndurate, dar a fost nutrit mai ales de acea durere sinceră și profundă pe care a simțit-o Eminescu văzând că nu poate schimba organizația nedreaptă ce dă naștere în lume, fapt care înfracă personalitatea lui Eminescu într-o aureolă de neșă și tă simpatie. Pentru exprimarea acestui pesimism, Eminescu s'a servit de filozofia schopenhaueriană și de doctrina budhistă numai ca de niște cadre, pe cari chiar din mo-

tivul) că le-a folosit numai de cadre, le-a modificat conform cuprinsului sufletească pe care l-a așezat el într'ânsele.

(Va urma).

Tratarea cuvântului normal „in”.

Ascultare: Se face ascultarea lecției „om”, punând să citească cât mai mulți elevi.

Introducere: Cine-mi face la tablă un cârlig (sau undița) cu ciocul jos la dreapta? Faceți și voi. Când scrieți gros? Dar subțire? Cine știe să-mi scrie pe n? Scrieți-l și voi. Pentru că văd că ați învățat bine lecția, azi am să vă spun o poveste. Vă plac poveștile? Ascultați.

1) O femeie spălase o ie frumoasă și o pusese pe pe un gard ca să se usuce. Știti voi ce este iea? Gardul împrejmuia o grădină în care erau niște buruieni (plante) ca și pe aceasta pe care o am eu în mână. Cine știe cum se cheamă această plantă? (ii) Inul a intrat în vorbă cu iea.

— Știi tu, ie dragă, ce erai odată?

— Ce să fi fost? Eram ceace mă vezi; ie frumoasă cu care se gâtesc fetele și nevestele.

Pe în îl pufni răsul. — Nu-i așa! Ai fost mai înaltă o sâmbă ță. (Le arăta sămânța de în și-i întrebă cum e). Din sămânți ai crescut și te-ai făcut așa cum sunt și eu; înaltă, subțire, tocmai de potrivă mea. Erai în cu floricea albastră. Când ai fost crescut și copt, așa cum sunt eu acum, oamenii te-au smuls din pământ și te-a pus la soare. Apoi te-a bătut cu bețele până te-a slăcit în bătaie. Te-a bagat apoi în apă și după câteva zile, iar te-a scos la soare. Din țirile tale, răsucite ca ași, s'a făcut apoi pânza din care ești lucrată și tu.

— Mică buruiună, nu știu zău de unde ai mai scos atâtea despre mine.

— Hăi dragă. Tu poate nu știi că oamenii mai fac pânză și din sora noastră căneapă și din fratele nostru bumbac; ba și din urzica cea oare înțepă mai fac un fel de pânză.

— Bre; dar multe mai auzi cât trăiești!

N'am isprăvit surtoară. Și când vei crede că nu mai ești bună de nimic, și atunci ești căutată. Te-or duce la fabrică și vor face din ține hârtie.

— Mare minune mi-ai spus ieule dragă. Dacă-i așa, apoi toate lucrurile nu sunt ceace se văd; ci altceva au fost odată, altceva au să fie.

— Toată așa, soro! Gardul pe care stai tu înținsă acum, a fost altădată pădure. Și așa a isprăvit inul minunata lui poveste.

Fac apoi reproducerea liberă a povestii cu cei mai buni copii.

Ce-a fost mai înainte banca voastră? Dar condala? etc. Ce poveste ați ascultat voi? Ce-a fost mai înainte iea? (Iea a fost mai înainte în) Spune și tu, Spuneți

1) După o poveste de I. Creangă.

cu toți, dar rar. Mai spuneți odată și să numărăm câte vorbe sunt. Care e vorba la I? Dar a II-a? Dar a III-a? Dar a IV-a? Dar a V-a? Dar a VI-a? Să-mi spună cineva numai vorba a VI-a. Spuneți-o cu toți. Ascultați și o spun eu mai rar (în) Ce auziți întâi? Ce auziți apoi? Ziceți și voi rar . . . în. Ziceți repede, toți. Vreți să scrieți acum vorba în?

Tratare: Voa scrie eu mai întâi (în). Ascultați cum ceteșc eu. Cetiți și voi cu toți. Să-mi citească X. X. Z. Să-l oțim acum rar (în) (arăt fiecare literă). Ce-ați citit? Dar al II-lea? Pe care nu-l cunoașteți? Pentru că acum l-ați văzut întâi, să-l mai scriu eu odată. Ce-am făcut acum? Dar lângă linia aplecată ce mai fac acum? Ce semn pun deasupra? Cu care literă seamănă. (Scot că este $\frac{1}{2}$ din u și să are un punct deasupra). Să-l facem pe l cu degetul în aer 1. 2. 3. Să-l facem și pe bina 1. 2. 3. (E ușor de înțeles pentru că folosesc comanda). Să-l scrieți acum pe tablă. Să-l scrieți întâi de 2 ori . . . Ce sunet s'aude al doilea? Cum îl voi face? (Pe tablă e scris în l-n.) Putem acum să scriem vorba în? Să-mi dicăze cineva. Să scrieți și voi la comandă: la 1 faceți pe i și la 2 faceți pe n. De câteori trebuie să-mi scrieți ca să fie scris de 5 ori? Scrieți (elevii dicăzează pe rând).

Incheiere. Deschideți cărțile la lecția „om”. Uitați-vă pe pagina din-alături. Să-mi arătați unde este scrisă vorba în? De câte ori e scrisă? Dar l de câte ori e scris? Se întuește pe scut tabloul din carte. (Elevii pot fi puși să spună vorbe în care se află sunetul i) Se citește apoi din carte Să citim ce e scris mai totați. Cetiți cu toți. Citește X Y Z. Să citiți mai departe. Arătați cu condeiele unde cetiți. Se continuă astfel până la sfârșitul rândului. (în l. n. în i. i.) I-am pus pe ei singuri să cetească fiindcă nu e rău greu.

Să citim rândul al II-lea. Cetiți cu toți (în) Citește X. Ce semn este după vorbă în? Citeșc eu mai departe (om). Arătați și cetiți și voi. Citește X Y Z. Mai departe se procedează la fel, până se termină tot rândul (în am un s-c cu în) N'am scos dela ei această zicere ca să n'o memoreze. Dealtfel, dacă ești dascăl conștient, elevii nu memorizează astfel de lecții.

Citeșc eu tot, iar copiii urmăresc cu condeiele. Citeșc și ei, întâi cei mai buni. Li pun să citească vorbe pe sărite. Vorba II; vorba VI; vorba I; vorba III etc.

Le dau să scrie tot ce-am citit în clasă și să desemneze înul.

C. Bunea.

PARTEA OFICIALĂ

No. 5919—1925.

Ordin circular către toți învățătorii școlilor primare urbane, rurale și școlile de copii mici.

Cel mai târziu până la 1 Ianuarie 1926 ni se va înainta următoarele tablouri statistice:

1. Numărul obligaților la școlile de copii mici (5—7) specificați după naționalitate și sex, total.

2. Numărul obligaților la școala primară (7—16) specificați după naționalitate și sex, total.

3. Numărul obligaților la cursurile de adulți (16—18) specificați după naționalitate și sex, apoi total.

4. Numărul celor înscriși la școala de copii mici, specificați după naționalitate și sex, apoi total.

5. Numărul celor înscriși la școala primară specificați pe clase, naționalitate și sex.

6. Numărul celor înscriși la școala de adulți specificați pe naționalitate și sex.

7. Numărul celor ce frecventează regulat școala de copii mici specificați pe naționalitate și sex.

8. Numărul celor ce frecventează regulat școala primară specificați pe clase naționalitate și sex.

9. Numărul celor ce frecventează regulat cursul de adulți, specificați pe naționalitate și sex.

Tablourile vor fi redactate cu toată precizia. Exactarea lor se va controla ocazional de noi.

Învățătorii, cari nu vor răspunde până la data fixată, vor fi urmăriți pe cale disciplinară.

Oradea, la 11 Decembrie 1925.

No. 5147—1925.

Ordin circular, Către Direcțiunile școlilor primare de stat.

Cu părere de rău a trebuit să constat, că deși în comunele noastre, mizeria și lipsa sătenilor e mare și priveștea cu cărți a copiilor grea, totuși foarte puțin învățătorii au recurs la ajutorul pus în vedere cu ordinul nostru No. 3392—1925 publicat în foaia școlară, din care priceam nici până astăzi n-am putut alcătui tabloul de cărțile necesare așteptând sosirea cereșilor dela cât mai multe școli. Urgitez din nou susmenționatul ordin și pun în vedere, că dacă organele de control vor afla cu ocazia inspecțiilor elevi neprovăzuți cu cărțile necesare, vor fi făcuți răspunzători cei neglijenți și elevii se vor prevedea cu cărți în contul lor.

Oradea, la 27 Noembrie 1925.

No. 5225—1924.

DI. Gh. Ghercu, Inspector școlar al Capitalei și dl. D. Ionescu și E. Enora Economu, Inspectori la școala No. 21 băieți, au alcătuit un tablou grafic al istoriei nemurimii româneșc pentru înlesnirea predării istoriei în școlile primare, complementare și de adulți.

Ministerul gășind, că acest tablou este de mult folos pentru școlii îl recomandă învățătorilor.

Donitorii pentru procurarea lui se vor adresă autorilor

Oradea, la 2. Dec. 1925.

No. 5182—1925.

Circular, către toate școlile primare de ucenici meseriași și agronomice din jud. Bihor.

Maș. diatru librării din Ardeal nici azi nu aplică șimbrul Casei de Economii, Credit și Jaran a corpului didactic, pe cărțile școlare ce le pun în vânzare.

Această procedură este dăunătoare unei instituții având chemarea, de a ajuta Corpul didactic din toate categoriile, iar punerea timbrului menționat, este asigurată prin lege.

Invităm deci pe toți d-nii inv., ca la cumpărarea cărților școlare să controleze dacă acestea sunt provăzute cu timbrul menționat (5% din prețul indicat pe carte) și să refuze cărțile netimbrate.

Oradea, la 1 Dec. 1925.

No. 5371—1925.

Ordin circular, către toți învățătorii din județ.

Deși în repetițe rânduri s'a atras atenția învățătorilor asupra dispozițiilor legii timbrului, mulți învățători și azi înainteză cereri de natură particulară (concedii, examene etc.) netimbrate.

Pentru ultima oară atragem atenția învățătorilor că nici o cerere de natură particulară, ce nu va înză netimbrată nu se va înregistra și nu i se va da curs.

Oradea, la 7 Decembrie 1925.

No. 5965—1925.

Ordin circular, către toate Direcțiunile școalelor primare de stat și învățătorii stat din jud. Bihor.

În baza legii învățământului primar, vacanța de sărbătorile Nașterii Domnului se începe la 23 Decembrie și se termină la 8 Ianuarie. Aceasta s'a pus în vedere și special din partea Ministerului Instrucțiunii prin publicarea în jurnale.

Se pune în vedere prin urmare tuturor învățătorilor că nici unul nu va avea dreptul sub nici un motiv a începe vacanța înainte de 23 Decembrie, zilele de 23 și 24 Dec. fiind suficiente pentru a ajunge fiecare acasă în familie pentru sărbători.

Toți asemenea pe ziua de 8 Ianuarie fiecare învățător se va afla recondiționat la postul său, neprimându-se pentru abateri nici un fel de excuza. Cei ce vor depăși dispozițiile acestui ordin, vor fi urmăriți pe cale disciplinară. Comitetele școlare sunt rugate a ne raporta abaterile dela acest ordin.

Oradea, la 13 Decembrie 1925.

No. 5475—1925.

Ordin circular, către toți învățătorii dela școlile rurale din județ.

În urma unor plângeri din partea văduvelor din războin grade inferioare cari locuiesc la țară, prin care acuză preceptorii respectivi că fac abuzul cu ocazia plății pensiilor, Ministerul de Finanțe cu ord. No. 173581

dia 3 Iulie 1925 a dispus ca efectuarea acestor plăți să se facă pe viitor trimestrial în zilele de sărbătoare la Primăriile respective, în fața primarului, a preotului și a învățătorului, cari vor semn- atestând achitarea drepturilor legale covenite urmașilor celor morți în războiu.

În baza ordinului No. 1095—1925 al On. Ministerului Instrucțiunii, d-nii învățători sunt obligați a asista la aceste plăți, dacă sunt invitați din partea autorităților.

Oradea, la 14 Decembrie 1925.

No. 5359—1925.

Circular, către toți dirigenții școlilor primare rurale, urbane și grădiniilor de copii din județ.

În vederea întocmirii situațiilor care a chestiunii materiale ale școlilor din acest județ d-nii dirigenți sunt invitați, ca cel mult până la finea lunii Decembrie 1925 să înainteze Revizoratului școlar un tablou cuprinzând următoarele date referitoare la bugetul școlii pe 1925.

1. Cât face cota de 14% (la urbani 10%) a contribuției comunei, împreună cu subvenția de stat, județ, comună și eventual dela Comitetul școlar județean.

2. Cât face suma de $\frac{1}{2}$ din venitul cârciumilor, arenda terenurilor școlare, amenaj școlare și alte venituri ale bugetelor.

3. Totalul veniturilor.

Atragem atenția d-nor dirigenți, că întrucât nu vor satisface acestui ordin, vor fi urmăriți pe cale disciplinară.

Oradea, la 4 Decembrie 1925.

No. 5268—1925.

Ordin circular către toți învățătorii din județ.

Conform regulamentului și mai ales în interesul educației vași lua dispoziție ca să se sărbătorească atât Nașterea Domnului cât și zi a de 24 Ianuarie cu toată însufățirea posibilă. Vă anunțăm din vreme pentru a avea timpul necesar de pregătire Serbarea de Crăciun, în multe școli a fost scoasă, ceea ce credem că este o mare greșală. Suntem datori măcar aceste datini fermecătoare de frumoase și aduce lve în znelași timp, să le cinstim și să reducem în sufletul tineretului, sufletul ceștin de care avem așa mare lipsă. Crăciunul se serbează la fleacale școlară.

Ziua de 24 Ianuarie se va sărbători de toate școlile întrunite pe localități. Programul va fi întocmit de către consiliul Dilor directori ai școlilor și măeștrii de muzică și gimnastică. Conferința despre însemnătatea zilei de 24 Ianuarie se va ține de un Dorn profesor ales de acest consiliu. Organizarea serbării se va face de acord cu autoritățile administrative, complectându-se astfel serbarea zilei întregi. În orașele cu sală de teatru se va ține în teatru: în cele fără astfel de sală, se va ține într-una din școlile cu sală festivă.

Oradea, la 5 Decembrie 1925.

No. 5111—1925.

No. 12140—1925. Suntem dator să sprijinim arta și industria națională, apreciată azi la cele mai mari cote ale lumii. Și aceasta cu atât mai mult cu cât de de urma ei se trag și fotoase pentru elevii și clasele române.

Dept care Vă trimitem în copie apusul Doei Colonel Finică I. Bengliu și Vă rugăm să-i dați preșesul Dv.astră concurs.

Oradea, 23 Nov. 1925. Doamule Inspactor șef. Centrala caselor naționale a deschis în localitate în scop de propagandă, o expoziție permanentă de artă românească, succursala a-bazoului sau central, în magazinul Klein (lângă firma Spitzer), Boulevardul Regele Ferdinand I.

În dorința de a slăbi cauza culturii românești, prin această delegație pentru Oradea și Județul Bihor, și în această calitate, mă adresez Dvoastră de a ne da tot concursul, rugând a comuni a tuturor organelor în sub ordine, că este de datoria tuturor bunilor Români să sprijine această înaltăpune, vizitând succursala de aici și făcând cumpărături de obiecte, produs al industriei noastre românești.

Veniturile ce rezultă, slujesc pentru ridicarea și înțreținerea Școlii de Industrie casnică din Breaza. În această școală se găsește elevii din tot cuprinsul României Mari. Cu stimă Delegata Caselor naționale ss. Florica I. Bengliu, Inspactor Șef. ss. G. Bota.

Oradea, la 1 Dec. 1925.

No. 5370—1925.

Ordiu circular, către toți învățătorii din județ.

Mulți dintre învățătorii înaintează revizoratului, cereri pentru a li admisi la examenul de definitiv, care cereri neîntruind formele legale, nu li se poate da curs.

Pentru a evita munca inutilă, învățătorilor intereseși li se pune în vedere următoarele:

Art. 118 al legii prevede clar, că fiecare învățător numit cu titlul provizor, după o funcționare efectivă de trei ani, este dator să se supună unui examen de definitiv.

Pentru învățătorii veniți din alte județe, art. 159 prevede reducerea acestui studiu cu un an.

Toți învățătorii cari au satisfăcut aceste condiții deși după o funcționare efectivă de 3 ani, respective cei din alte județe după 2 ani, vor înainta acestui revizorat o cerere prevăzută cu timbru legal și anexând diploma de capacitate, certificatul de serviciu, actul de situația militară, copia procesului verbal de ultima inspecție ce li s'a făcut și actul de naștere.

Cererile intrate deja, precum și cele ce vor mai intra, neîntruind condițiile de mai sus, se consideră neavenite și învățătorii, cari le-au înaintat sunt invitați a ne înainta noul cereri în condițiile menționate.

Oradea, la 7 Decembrie 1925.

No. 5112—1925.

No. 12084—1925. Din inițiativa Dlui Ministru al Instrucției publice Dl. Dr. C. Angelescu se înființează în București o Biblioteca în care va fi și o secție a ținuturilor noastre. În această bibliotecă noi trebuie să trimitem orice carte veche sau mai nouă, orice do ument sau tratatură scrisă din care istoria Românilor ar putea trage folos. Atât cărțile și hrisoavele, cât și manuscrisele și documentele pot fi scrise în orice limbă. Pentru realizarea acestei mari opere, punem mare preț pe concursul Dv. și Vă rugăm să ne trimiteți pe adresa Inspectoratului în ce pot să adună fie dela particulari, din arhivele și bibliotecile autorităților, sau școlilor. Dacă eventual se ivesc documente de valoare în mâni particulare și autori care despăgobii, Vă rugăm să ne faceți cunoscut și persoana posesoară.

Așteptăm dar preșesul Dv. concurs pentru desăvârșirea acestei opere. Inspactor Șef. ss. G. Bota, Oradea, la 1 Dec. 1925.

No. 5437—1925.

Sprie știin și conformare comunicăm, cu toți cel interesși, că Oul. Minister prin ordinul Nr. 99103—1925 nu a aprobat detașarea în Vechiul Regat a învățătorilor n. față mai jos, ci urmează ca cerșia să se înapoieze la p. stori.

1. Oprea Pașea din Girisul Negru la Foișor Belciu Dej.
2. Vărtos M. Constantin din Vințur-Bihor la Goicea Mare. Doj
3. Dumitru Ciorezu Margine jud. Bihor Jorđoasa.
4. Stan Gheorghe Cacuciul-Mare jud. Bihor Radovan Fântânaele.
5. D. Dumitrașcu Oradea șef. de aplicație Turburea Gorj.

Oradea, la 10 Decembrie 1925.

No. 4839—1925.

Societatea institutorilor din București și asociațiunile învățătorșii în congresele ținute în vara anului curent, unde a participat învățătorimea din întreaga țară, între multe chestiuni foarte importante au desbătut și dela înființării de cămine învățătoresști, ca în timpul vacanței cei suf. rinozi să se recreze sau să-și caute sănătatea. Propunerea aceasta atât de înaltătoare și umanitară a fost primită cu toată căldura de toți congreșștii și pentru realizarea ideii preconizate au hotărât în unanimitate ca dela 1 Noemrie 1925 să contribuie fiecare institutor și învățător din tot cuprinsul țării cu o sumă, care nu va fi mai mică de 500 lei anual.

Cu modul acesta se vor aduna banii necesari și membrii corpului didactic, cu concursul Ministerului vor putea traduce în fapt gândul lor de a clădi sanatorii și căminuri în stațiunile climaterice și balneare din țară și anume: Tekirghiol, Mehadia, Preleat, Găvora etc. Pen-

tru punerea în aplicare a cererilor congresiștilor și înfăptuirii celor expuse mai sus, Vă invităm să ne răspundeți imediat cu cât contribuți lunar fiindcă, suma cea mai mică fiind 500 lei într'un an, Sumele se vor capitaliza la Banca Națională și se vor administra de un comitet compus din Guvernatorul Bancii Naționale, un delegat al Ministerului Instrucțiunii și delegații ai asociațiilor învățătoresci.

Oradea, la 11 Decembrie 1925.

Revizor școlar:
E. Popescu.

A apărut cel mai interesant calendar pe anul 1926 „CALENDARUL SĂTEANULUI DIN BIHOR”, care conține în afară de partea calendaristică bine întocmită; Șematismul preoților, un bogat material literar, Pelerinajul dela Ierusalim și Roma, cu numeroase ilustrațiuni în text și separate, cu vederi din Pelerinajul la Ierusalim și locurile sfinte apoi cele mai frumoase povestiri din popor, precum și cea mai bogată tabelă a târgurilor din Transilvania, întocmită de medicul veterinar, o tabelă precisă despre timpul cât poartă animalele, tabela vântului, Siaturii doctorești, sfaturi economice și alte multe lucruri folositoare pentru țărani și intelectuali.

Prețul unui calendar cu șematism costă 25 Lei, fără șematism 20 Lei, plus 2 lei porto. Căm zile se fac pe adresa: **TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNESCĂ ORADEA** str. Aleea Romei No. 2.

CORVINA

Librărie—Papetărie

S'a mutat în:

Piața Unirii No. 10.

Depozit de cărți de școală, cărți, literare și de știință; bibliotecă „Pentru toți”, „Căminul” etc. Depozit de hârtie Furnituri de birou și rechizite de tot felul pentru școli.

Tipografia: Strada Aleea Romei No. 2. Telefon 10-02.

Aranjată cu cel mai variat și modern material. — Execută prompt și cu prețurile cele mai moderate: Ziare, Broșuri, Reviste, Afișe, Bilanțuri, Anunțuri, Invitări, Registre, Cărți de vizită și tot felul de lucrări atingătoare în această branșă.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNESCĂ
SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA-MARE

Librăria:

B-dul Regele

Ferdinand 11. Tel 10-16

Asortată cu tot fel de cărți didactice și rechizite școlare; reviste și cărți literare și de știință românești și străine, furnizează cu prețuri de concurență:

Hârtie, Creioane, Tocuri, Penițe și Materiale pentru Bănci și Birouri.

Legătorie de cărți: face orice lucrări ireproșabile în această branșă; adresați-vă cu toată încrederea pentru convingere. Comenzile se efectuează cu cea mai mare atenție și prompt.